

פרק 3 - עבודה

מקורות והגדרות

המקורות העיקריים לנתונים המוצגים בפרק זה הם סקרי כוח אדם שעורכת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מידי שנה. סקר כוח אדם הוא סקר משקי הבית העיקרי שעורכת הלשכה והוא משמש למעקב שוטף אחר ההתפתחויות בכוח העבודה בישראל, גודלו ותכונותיו, היקף האבטלה ועוד. סקרים אלו הינם סקרים מדגמיים, כדי לקבל אומדנים המתייחסים לכל אוכלוסיית הסקר, יש לשקלל את הנתונים שנאספו במדגם על-ידי מתן משקלות מתאימים למשיבים. לשם כך, מחלקים את האוכלוסייה לקבוצות שקלול עפ"י קבוצות גיל, מין וקבוצת יישוב.

החל ב-1999 הוכנו אומדני האוכלוסייה בסקר על בסיס תוצאות מפקד האוכלוסין והדיוור 1995 והופעלה שיטת אמידה חדשה בסקר. בשיטה זו, כדי לקבל אומדנים המתייחסים לכלל אוכלוסיית הסקר, נקבע "מקדם ניפוח" לכל משק בית שנחקר, כאשר לכל הנפשות השייכות לאותו משק בית, יש אותו "מקדם ניפוח". "מקדם ניפוח" של משק בית מבטא את מספר משקי הבית ואת מספר הנפשות באוכלוסיית הסקר המיוצגים על-ידי משק הבית. זאת לעומת שיטת האמידה שהופעלה עד שנת 1999, שבה נופחו הנפשות באופן בלתי תלוי בהרכב הנפשות במשק הבית, ולפיכך לא נתקבלו "מקדמי ניפוח" אחידים בתוך משק הבית.

מערכת מקדמי הניפוח נקבעה בתהליך איטרטיבי, שבסיכומו מתקבלת התאמה מלאה בין התפלגות הנפשות "המנופחות" לבין האומדנים הדמוגרפיים השוטפים של הלמ"ס, המבוססים על המפקד שנערך בשנת 1995 לפי קבוצות הניפוח שנקבעו.

החלוקה לקבוצות הניפוח נקבעה, ללא תלות בדת, בהתאם לחלוקות גיאוגרפיות ולפי תכונות האוכלוסייה. קבוצות אלו מפורטות יותר מקבוצות הניפוח שהונהגו עד לשנת 1999.

לוחות 1-19: הלמ"ס, סקרי כח אדם

השבוע הקובע - השבוע המסתיים בשבת שלפני בוא הסוקר למשק הבית.

בכוח העבודה האזרחי - בני 15 ומעלה שהיו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" בשבוע הקובע, לפי ההגדרות להלן.

אינם בכוח העבודה האזרחי - כל בני ה-15 ומעלה שלא היו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" בשבוע הקובע. בקבוצה זו כלולים תלמידים, אנשים שעבדו בהתנדבות ללא כל תמורה, עקרות בית שלא עבדו אפילו שעה אחת מחוץ למשק בית, אנשים שאינם מסוגלים לעבוד, אנשים החיים מקצבת פנסיה, מרנטה וכו' ושלא עבדו אפילו שעה אחת בשבוע הקובע. כמו כן, נכללים בקבוצה זו חיילים בשרות סדיר (שירות חובה וצבא קבע), בני משפחה שעבדו ללא תשלום פחות מ-15 שעות ואנשים השוהים במוסדות שעבדו פחות מ-15 שעות בשבוע הקובע.

מועסקים - אנשים שעבדו לפחות שעה אחת בשבוע הקודם בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת. בני משפחה שעבדו בשבוע החקירה ללא תשלום למעלה מ-15 שעות בשבוע, אנשים השוהים במוסדות שעבדו למעלה מ-15 שעות בשבוע, אנשים שנעדרו זמנית מעבודתם הרגילה.

קבוצת המועסקים מורכבת משלוש קבוצות משנה:

- א. עבדו עבודה מלאה - כל אלה שעבדו 35 שעות או יותר בשבוע הקובע.
- ב. עבדו עבודה חלקית - כל אלה שעבדו מ-1 עד 34 שעות בשבוע הקובע.
- ג. נעדרו זמנית מעבודתם - בקבוצה זו כלולים כל אלה שנעדרו זמנית מעבודתם הרגילה בשבוע הקובע בגלל מחלה, חופשה, שירות מילואים, שביתה, מזג אוויר לא מתאים, הפסקה זמנית של העבודה (עד ל-30 יום) וכו'. החל ב-1995 אדם שנעדר מעבודתו ובו זמנית חיפש עבודה באופן פעיל הוגדר כנעדר זמנית מעבודתו, כלומר - כמועסק, בניגוד לשנים קודמות בהן הוגדר כבלתי-מועסק.

הערה: מועסקים חלקית בדרך כלל - נקבע על פי מספר שעות העבודה שעובד מועסק בדרך כלל (לא בהכרח בשבוע הקובע).

בלתי מועסקים - עד 1995 נכללו כל אלה שלא עבדו כלל (אפילו שעה אחת) בשבוע הקובע וחיפשו עבודה באופן פעיל באותו שבוע, כגון: ע"י רישום בלשכות עבודה של שירות התעסוקה או לשכת עבודה אחרת, ע"י פנייה אישית או בכתב למעסיק, ניסיון להקים עסק עצמאי וכד'. כמו כן, עובדים שנעדרו זמנית מעבודתם וחיפשו עבודה אחרת, נחשבו כבלתי מועסקים.

החל ב-1995 נחשב כבלתי מועסק אדם שלא עבד כלל בשבוע הקובע וחיפש עבודה באופן פעיל ב-4 שבועות שקדמו לפקידתו בסקר והיה זמין לעבודה. עד 1995 אדם שלא עבד בשבוע הקובע אך הובטחה לו עבודה תוך 30 יום, הוגדר כנעדר זמנית מעבודה (עבודתו העתידית), ואילו החל ב-1995 אדם זה מוגדר כבלתי מועסק.

קבוצת הבלתי מועסקים מורכבת משתי תת-קבוצות:

א. בלתי מועסקים, שעבדו בארץ ב-12 החודשים, שקדמו לשבוע הקובע.

ב. בלתי מועסקים, שלא עבדו בארץ ב-12 החודשים, שקדמו לשבוע הקובע.

יישוב מגורים - בלוחות 1,2,19 - הוגדרו הנתונים על מטרופולין תל-אביב בהתאם להגדרה חדשה שנקבעה לקראת מפקד 1995 (ראה פרק 2 מבנה דמוגרפי - מקורות והגדרות).

שנות לימוד - מספר השנים שלמד הנחקר לימוד סדיר בבתי ספר ולא לימוד עצמי או ביקור בקורסים לא סדירים. בספירת השנים מביאים בחשבון רק שנות הלימוד שבאו לסיומן. אם אדם לומד בעת הפקידה, שנת הלימוד נלקחת בחשבון.

ענף כלכלי - הענף הכלכלי של הנדגם הוא הענף הכלכלי שאליו שייד המפעל או המוסד שבו הוא עובד. הענף הכלכלי נקבע לפי המוצר או השירות העיקרי של יחידת הסיווג.

במקרה שהמפעל עוסק ביותר מפעילות כלכלית אחת והפעילויות השונות יכולות להיחשב "יחידות סיווג" (כגון: מפעל טקסטיל העוסק בטוויה, אריגה ותפירה, או מוסד כמו עירייה), נקבע הענף הכלכלי על פי פעילויות המחלקה או האגף שבו הנדגם עובד. יחידת עזר המספקת את צורכי המפעל עצמו ואין לה הנהלת חשבונות משלה, אינה נחשבת למחלקה נפרדת (יחידת סיווג נפרדת).

אם המפעל עוסק בכמה פעילויות כלכליות בלתי ניתנות להפרדה לפי מחלקות, הענף הכלכלי נקבע לפי המוצר הסופי העיקרי.

החל בשנת 1995, סווגו הנחקרים על פי הסיווג "החדש" של ענפי הכלכלה, סיווג 1993. סיווג זה מחליף את הסיווג "הישן" של ענפי הכלכלה (סיווג 1970).

הסבר מפורט על הסיווג החדש של ענפי הכלכלה, ראה ב"הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה, 1993", פרסום טכני מספר 63, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

כדי לערוך השוואה לאורך שנים הותאמו הנתונים שלפני 1995 לסיווג החדש, ע"י הפעלת מפתח מעבר בין הסיווגים.

הסבר מפורט לגבי מפתח המעבר בין הסיווגים, ראה "לקט ממצאים סטטיסטיים" מס' 17, 1996, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הערה: הענף הכלכלי שירותים קהילתיים, חברתיים, אישיים ואחרים כולל גם שירותים למשק בית.

משלח יד - מתייחס לעבודה המבוצעת על ידי המועסק במקום עבודתו בשבוע הקובע, בלי להתחשב במקצוע שהאדם למד.

החל בשנת 1995, הנתונים המובאים לפי משלחי יד סווגו על פי הסיווג "החדש" של משלחי יד (סיווג 1994). הסיווג החדש מחליף את הסיווג "הישן" של משלחי יד (סיווג 1972).

הסבר מפורט על הסיווג החדש של משלחי היד, ראה ב"הסיווג האחיד של משלחי יד, 1994" פרסום טכני מספר 64, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הסבר מפורט לגבי מפתח המעבר בין הסיווגים, ראה "לקט ממצאים סטטיסטיים" מספר 17, 1996, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

שכירים - כל אדם, שעבד אצל מישהו אחר תמורת שכר יומי, חודשי, קבלני או בתמורה אחרת כלשהי. הגדרות מפורטות ראה סקרי כוח אדם, הלמ"ס.

לוחות 20 - 21: שירות התעסוקה, המדור לרישום וסטטיסטיקה

- **לשכת תעסוקה למבוגרים** - לשכות עבודה המטפלות בדורשי עבודה בגיל 18 שנה ומעלה וכן בהזמנות לעובדים. לא כולל דורשי עבודה בלשכות עבודה לסטודנטים, ימאים, עובדי משק בית. החל מאוקטובר 1996 כלולים דורשי עבודה אקדמאים. למעט שנת 2002 שם האקדמאים אינם כלולים.
- **דורשי עבודה** - אנשים שפנו ללשכת התעסוקה לצורך חיפוש עבודה לפחות פעם אחת בחודש הדיווח.
- **דורשי עבודה חדשים** - דורשי עבודה שלא נרשמה להם אף לא התייצבות אחת ב-12 החודשים הקודמים.
- **יום אבטלה** - הוא יום בו פנה דורש העבודה ללשכה לדרוש עבודה וטען כי אינו מועסק.

תיאור והסבר

1. מועסקים בתל-אביב-יפו

מספר המועסקים בתל-אביב-יפו הגיע בשנת 2008 ל-374,500, עלייה של כ-2% בהשוואה לשנת 2007, בה הועסקו בעיר 366,200 עובדים. משנת 2004 גדל מספר המועסקים בתל-אביב-יפו בהתמדה. בהשוואה לשנת 2004 עלה מספר המועסקים בכ-15% (לוח 3.1). בעשור האחרון (מאז שנת 1998), גדל מספר המועסקים בתל-אביב-יפו בכ-14%.

תל-אביב-יפו מהווה מרכז לתעסוקה כלל-ארצי ומספר המועסקים בה בשנת 2008 מהווה כ-14% מכלל המועסקים בישראל לעומת ירושלים שחלקה מגיע ל-9% (248,700 מועסקים), וחיפה אשר חלקה מסה"כ המועסקים בארץ מגיע לכ-6% (160,900 מועסקים) (לוח 3.5).

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי מקום מגורים

תל-אביב-יפו משמשת כמרכז מטרופוליני המספק תעסוקה לתושבי הערים הסמוכות ויישובים מרוחקים יותר (לוח 3.1-3.2). מספר המועסקים בתל-אביב-יפו המתגוררים בעיר מהווה כ-37% מסה"כ המועסקים בעיר, כ-27% מהמועסקים בעיר מתגוררים בערי הטבעת הפנימית של מטרופולין תל-אביב, כ-18% ביישובי הטבעת התיכונה, כ-9% ביישובי הטבעת החיצונית וכ-9% ביישובים מחוץ למטרופולין תל-אביב (ערים עפ"י ההשתייכות לטבעות ראה מפת מטרופולין תל-אביב, עמ' 35).

בשנת 2008 חלה עלייה קלה של כ-2% במספר המועסקים בתל-אביב-יפו הגרים בעיר, מ-136,000 מועסקים בשנת 2007 ל-138,800 בשנת 2008. במספר המועסקים המתגוררים ביישובי הטבעת הפנימית והתיכונה חלה עלייה של 3% ו-4%, בהתאמה. לעומת זאת, במספר המועסקים בעיר הגרים ביישובי הטבעת החיצונית חלה ירידה של 4%. במספר המועסקים המתגוררים מחוץ למטרופולין חלה עלייה של 5% בהשוואה לשנה קודמת.

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי ענפי כלכלה

בשנת 2008 הועסקו כ-25% מהעובדים בעיר בענף שירותים עסקיים, 12% במסחר סיטוני וקמעוני ותיקונים, כ-10% בבנקאות, ביטוח ופיננסים, כ-8% בענף שירותים קהילתיים חברתיים ואישיים ובענף השירותים, וכ-7% בשירותי בריאות, רווחה וסעד, ובשירותי אירוח ואוכל. השאר (כ-25%) מועסקים בענפים הבאים: חינוך, תחבורה אחסנה ותקשורת, במינהל ציבורי, בינוי ואחרים (לוח 3.4).

בחמש השנים האחרונות (2004-2008) חלה ירידה של כ-17% בשיעור המועסקים בחינוך וירידה של כ-13% בשיעור המועסקים בתעשייה. בשיעור המועסקים במינהל הציבורי חלה ירידה של כ-9%, במסחר סיטוני וקמעוני חלה ירידה של כ-8%. בשיעור המועסקים בענף שירותי בריאות, רווחה וסעד ובענף תחבורה, אחסנה ותקשורת חלה ירידה של כ-7%. לעומת זאת, בתקופה זו נמדדה עלייה של 57% באחוז המועסקים בשירותי אירוח ואוכל. בשיעור המועסקים בבינוי חלה עלייה של כ-22% ובענף בנקאות, ביטוח ופיננסים חלה עלייה של כ-8%. ביתר הענפים לא חל שינוי מהותי בהתפלגות המועסקים.

חלקם של המועסקים בעיר בענף הבנקאות, ביטוח ופיננסים מגיע ל-39% מכלל המועסקים בענף זה בישראל, בהשוואה ל-8% בירושלים ו-3% בחיפה. יש לציין, שבתל-אביב-יפו מצויים 15.9% ממשרדי הבנקים בישראל ומספר המשרות בהם מגיע ל-54.6% מסה"כ המשרות בבנקים בכל הארץ. בענף שירותים עסקיים עובדים בעיר 24% מכלל המועסקים בענף זה בארץ (לוח 3.5).

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי ענפי כלכלה ומין

מבין המועסקים בעיר בשנת 2008 מהווים הגברים כ-53% מכלל המועסקים בעיר ומספרם הגיע ל-197,900. מספר הנשים המועסקות בעיר עלה ב-3% בהשוואה לשנת 2007 והגיע ל-176,600 (לוח 3.3). ככלל, מספר הנשים המועסקות בעיר עולה בהתמדה וכך גם חלקן היחסי בקרב המועסקים בעיר. בשנת 1992 היוו נשים 40.8% מכלל המועסקים בעיר. לפני כעשור, בשנת 1998 עלה אחוז הנשים מכלל המועסקים בעיר ל-43.7% ובשנת 2008 הן מהוות 47.2%.

בענפי הכלכלה הבאים, למעלה ממחצית המועסקים הן נשים: 70% מכלל המועסקים בענף בריאות, רווחה וסעד וכך גם בחינוך, כ-60% מהמועסקים בשירותים קהילתיים, חברתיים ואישיים ומהמועסקים בענף הבנקאות, ביטוח ופיננסים. כמחצית מהמועסקים במינהל ציבורי הן נשים. בשאר ענפי הכלכלה למעלה ממחצית המועסקים הם גברים (לוח 3.6).

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי משלח יד

בתל-אביב-יפו 21% מהמועסקים הם עובדי פקידות, בירושלים 18% ובחיפה 16% מהמועסקים הם עובדי פקידות. כ-19% מהמועסקים בתל-אביב-יפו הם עובדי מכירות ושירותים, כך גם בירושלים ובחיפה. בתל-אביב-יפו 18% מהמועסקים הם בעלי משלח יד אקדמי, 19% בחיפה ובירושלים שיעורם נמוך במעט (16%), בישראל רק כ-14% מהמועסקים הם בעלי משלח יד אקדמי. מטבע הדברים, המנהלים מהווים חלק קטן יחסית מן המועסקים, אך נציין שבתל-אביב-יפו כ-9% מהמועסקים הנם מנהלים (בהשוואה לכ-6% בירושלים ו-5% בחיפה) וכי הם מהווים כ-18% מכלל המועסקים כמנהלים בישראל. בתל-אביב-יפו רק 11% מהמועסקים הם עובדים מקצועיים, זהו אחוז נמוך בהשוואה לחיפה, לירושלים ולממוצע הארצי, שם בין 14% ל-18% הם עובדים מקצועיים. גם אחוז העובדים הבלתי מקצועיים בתל-אביב-יפו נמוך מהממוצע הארצי ומשתי הערים הגדולות (לוח 3.7).

2. תושבי תל-אביב-יפו

בחלקו של פרק זה מוצגים נתונים רבים המשווים בין תל-אביב-יפו לירושלים ולחיפה, בשנת 2008. השוואות אלו הן בעלות משמעות מדויקת ומלאה יותר אם נלקחות בחשבון עובדות הרקע הבאות: אוכלוסיית העיר תל-אביב-יפו היא כמחצית (51.6%) מאוכלוסיית של ירושלים (392,700 בהשוואה ל-760,800, בהתאמה). מבנה הגילאים השונה בתל-אביב-יפו גורם לכך שהפער בין האוכלוסיות מצטמצם בגילאי העבודה (15 ומעלה). מעבר להבדל הדמוגרפי, מאפיינים חברתיים וכלכליים גורמים לכך שכוח העבודה האזרחי בתל-אביב-יפו דומה בהיקפו לזה של ירושלים (211,500 בהשוואה ל-220,400, בהתאמה). כלומר, למרות שפוטנציאל כוח העבודה גדול יותר בירושלים, כוח העבודה האזרחי בתל-אביב-יפו נמוך רק ב-4% מכוח העבודה בירושלים.

אוכלוסיית בני 15 ומעלה וכוח העבודה האזרחי בישראל ובשלוש הערים הגדולות (אלפים), 2008

ישראל	כלל האוכלוסייה	אוכלוסיית בני +15	כוח העבודה האזרחי	אחוז כוח העבודה האזרחי מסך הכל בני +15
7,371.9	5,232.9	2,957.1	56.5	
392.7	321.6	211.5	65.8	
760.8	493.9	220.4	44.6	
265.3	218.1	122.2	56.0	

2.1 תכונות כוח העבודה

תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה האזרחי כוללים מועסקים ובלתי מועסקים בגילאי 15 ומעלה, שחיפשו עבודה באופן פעיל בשבוע הסקר. מספר תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה גדל בהדרגה. לפני כעשור, בשנת 1998 היה מספרם 162,400 ובשנת 2008 הגיע מספר זה ל-211,500, כך שבמהלך העשור האחרון חלה עלייה של 30% (בעוד ששיעור גידול אוכלוסיית העיר באותן שנים היה של כ-13% בלבד). בחמש השנים האחרונות, בין השנים 2004-2008 חלה עלייה של כ-13%

ובשנת 2008 נרשמה יציבות במספר המשתייכים לכוח העבודה בהשוואה לשנת 2007 (לוח 3.8). המשתייכים לכוח העבודה האזרחי בשנת 2008 מהווים 66% מאוכלוסיית גילאי +15 בעיר (בשנת 1998 הם היוו כ-57%).

תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי גיל ומין

היקף ההשתייכות לכוח העבודה משתנה עם הגיל: בשנת 2008 57% מגילאי 18-24, כ-87% בקבוצת הגיל 25-54 ו-67% מגילאי 55-64 השתייכו לכוח העבודה. אחוז זה פוחת משמעותית (ל-13%) בקרב גילאי 65 ומעלה. ככלל, אחוז ההשתתפות בכוח העבודה בקרב נשים נמוך מאשר בקרב גברים. בגילאי 18-24 אחוז ההשתייכות לכוח העבודה של נשים גבוה במעט מזה של הגברים (58% לעומת 54%, בהתאמה). הסבר אפשרי לכך הוא שרבים מהגברים בגילאי 18-24 משרתים בצבא או לומדים, בזמן שחלק גדול מהנשים אינן נמצאות עוד במסגרות אלו וכבר נקלטו בשוק העבודה. בקבוצת הגיל 25-34, אחוז ההשתתפות של הנשים בכוח העבודה דומה לזה של הגברים (87% ו-88%, בהתאמה). אחוזי ההשתתפות בקרב נשים נמוכים יותר מאשר בקרב גברים בכל הקבוצות מגיל 35 ומעלה (לוח 3.12).

תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי השכלה ומין

שיעור השייכים לכוח העבודה האזרחי עולה יחד עם העלייה בהשכלה, הן בקרב גברים והן בקרב נשים. דפוס זה בולט יותר בקרב נשים. אחוז השייכים לכוח העבודה בשנת 2008 עמד על 28% בקרב בעלי 5-8 שנות לימוד, 42% בקרב בעלי 9-10 שנות לימוד, 59% בקרב בעלי 11-12 שנות לימוד, 75% בקרב בעלי 13-15 שנות לימוד ו-83% בקבוצה של בעלי 16 שנות לימוד ויותר (לוח 3.13).

קיים פער בין המינים באחוז ההשתייכות לכוח העבודה, אך פער זה מצטמצם בקרב בעלי השכלה גבוהה: בקבוצת בעלי 9-10 שנות לימוד אחוז ההשתתפות בכוח העבודה של הנשים עמד על 38% בהשוואה ל-46% אצל הגברים (פער של כ-8%), בקרב בעלי 11-12 שנות לימוד - 51% אצל הנשים לעומת 67% אצל הגברים (פער של כ-16%), בקרב בעלי 13-15 שנות לימוד הפער מצטמצם ל-9% (71% אצל הנשים לעומת 80% אצל הגברים). בקבוצת בעלי 16 שנות לימוד ויותר הפער מצטמצם ל-4% בלבד (81% אצל הנשים ו-85% אצל הגברים) (לוח 3.13).

2.2 מועסקים ובלתי מועסקים

מספר המועסקים תושבי תל-אביב-יפו גדל בהדרגה בחמש השנים האחרונות מ-169,600 בשנת 2004 עד 202,200 בשנת 2008, גידול של 19% על פני התקופה. בשנת 2008 חלה יציבות במספר המועסקים תושבי העיר בהשוואה לשנת 2007.

מספר הבלתי-מועסקים ירד ב-47% משנת 2004. בשנת 2002 הגיע מספרם לשיא של 17,800. בשנת 2008 חלה ירידה נוספת של כ-19% בהשוואה לשנת 2007 ומספר הבלתי מועסקים הגיע ל-9,300 (לוח 3.8). הבלתי מועסקים בתל-אביב-יפו מהווים כ-4% מהמשתייכים לכוח העבודה האזרחי, בישראל 6% מהמשתייכים לכוח העבודה האזרחי אינם מועסקים, בירושלים ובחיפה ישנם כ-8% בלתי מועסקים.

מועסקים תושבי תל-אביב-יפו, לפי מין

בשנת 2008 מורכב כוח העבודה בישראל מ-53% גברים ו-47% נשים (בתל-אביב-יפו מהוות הנשים 48% מכוח העבודה). היקף ההשתייכות לכוח העבודה בתל-אביב-יפו גדל בשני העשורים האחרונים, בעיקר בקרב נשים. בשנת 1988 השתייכו לכוח העבודה כ-53% מכלל הנשים בגיל +15, שיעור השתתפות בכוח העבודה עלה ל-61% בשנת 2008. המספר המקביל בכלל הארץ ב-2008 הוא 51%. בקרב הגברים, תושבי תל-אביב-יפו, בשנת 1988 63% מכלל הגברים בגיל +15 השתייכו לכוח העבודה, מספר זה גדל לכ-71% בשנת 2008 (לוח 3.9), בעוד שבאותה שנה בישראל כולה, רק 62% מכלל הגברים בני 15 ומעלה השתייכו לכוח העבודה.

כאמור, שיעור הנשים המשתתפות בכוח העבודה בתל-אביב-יפו עמד בשנת 2008 על 61% מכלל הנשים בגיל +15, שיעור זה גבוה מהשיעור המקביל בירושלים - שם רק 38% מהנשים משתתפות בכוח העבודה, ובחיפה - 58%. מבין המשתתפות בכוח העבודה שהן תושבות תל-אביב-יפו 95% הינן מועסקות. 58% מתושבות העיר המשתתפות בכוח העבודה עבדו בשנת 2008 עבודה מלאה, לעומת 39% מהאוכלוסייה המקבילה בירושלים ו-49% בחיפה (לוח 3.10).

מועסקים תושבי תל-אביב-יפו, בעבודה חלקית

בשנת 2008 עבדו בעבודה חלקית 23% מהמועסקים בתל-אביב-יפו (לוח 3.11). הנטייה לעבוד חלקית הייתה תמיד חזקה יותר אצל נשים מאשר אצל גברים, 63% מהמועסקים במשרה חלקית הן נשים והשאר גברים. מתוך הנשים המועסקות - 30% מועסקות במשרה חלקית, ומבין הגברים המועסקים

- 16% מועסקים בעבודה חלקית. תושבי תל-אביב-יפו המועסקים בעבודה חלקית מהווים 7% מכלל תושבי ישראל המועסקים בעבודה חלקית, בהשוואה לירושלים שם תושבי העיר המועסקים בעבודה חלקית מהווים כ-9% מכלל תושבי ישראל המועסקים בעבודה חלקית. תושבי חיפה המועסקים במשרה חלקית מהווים 4% מכלל תושבי ישראל המועסקים בעבודה חלקית (נתונים אלו משקפים גם את גודלן היחסי של ערים אלו).

מועסקים תושבי תל-אביב-יפו, לפי ענפי כלכלה

בשנת 2008 מועסקים 24% מהעובדים בענף שירותים עסקיים, 13% - בענפי המסחר ותיקונים, 10% בענף שירותים קהילתיים חברתיים ואישיים, 8%-9% מהמועסקים עבדו בכל אחד מענפי הכלכלה הבאים: בתעשייה, בשירותי בריאות רווחה וסעד, בשירותי אירוח ואוכל, ובחינוך. בכל אחד מהענפים האחרים עבדו 6% ומטה מהמועסקים (לוח 3.14).

בשנת 2008 מגיע חלקם של השכירים מכלל המועסקים תושבי העיר ל-84%. במינהל ציבורי 98% מהמועסקים הם שכירים; בתעשייה, בשירותי אירוח ואוכל ובענף בנקאות ביטוח ופיננסים מהווים השכירים למעלה מ-90% מהמועסקים בענפים אלו שהם תושבי העיר.

הגברים מהווים 52% מסה"כ המועסקים תושבי העיר. בענף הבינוי מהווים הגברים המועסקים תושבי העיר כ-85% מכלל המועסקים בענף. בענפים הבאים מגיע חלקם של הגברים המועסקים תושבי העיר ליותר ממחצית: תעשייה; תחבורה, אחסנה ותקשורת; מסחר סיטוני וקמעוני ותיקונים; שירותי אירוח ואוכל; ושירותים עסקיים, ביתר הענפים מהוות הנשים למעלה ממחצית (לוחות 3.14-3.16).

מועסקים תושבי תל-אביב-יפו, לפי משלח יד

בשנת 2008 20% מהמועסקים תושבי תל-אביב-יפו הם בעלי משלח יד אקדמי, כ-24% הם עובדי מכירות ושירותים, 18% מהמועסקים הם בעלי מקצועות חופשיים וטכניים, 14% עסקו בפקידות, 10% הם מנהלים, כ-9% הם עובדים מקצועיים, כ-6% - עובדים בלתי מקצועיים. בהשוואה לישראל, בתל-אביב-יפו יש ייצוג גבוה יחסית של בעלי מקצוע אקדמי, מנהלים ועובדי מכירות ושירותים, ובעלי מקצועות חופשיים, וייצוג נמוך יחסית בקרב עובדים מקצועיים (לוח 3.17).

מועסקים תושבי תל-אביב-יפו, לפי מקום עבודה

בשנת 2008 רוב המועסקים תושבי תל-אביב-יפו, עובדים בעיר מגוריהם (69%). בקרב הנשים מגיע אחוז זה ל-73% ובקרב הגברים ל-65%. 13% מהמועסקים תושבי תל-אביב-יפו עובדים ביישובי הטבעת הפנימית ועוד 10% עובדים ביישובי הטבעת התיכונה, רק 3% מהמועסקים תושבי העיר עובדים ביישובי הטבעת החיצונית של מטרופולין תל-אביב (לוח 3.19). כלומר, 31% מהמועסקים תושבי תל-אביב-יפו עובדים מחוץ ליישוב מגוריהם, בהשוואה לחיפה שבה 26% מבין המועסקים תושבי העיר עובדים מחוץ לעיר מגוריהם ולעומת ירושלים שבה רק 9% מהמועסקים תושבי העיר עובדים מחוץ לעירם, (לוח 3.18).

3. דורשי עבודה בלשכות התעסוקה בתל-אביב-יפו

בין השנים 1997-2002 (למעט שנת 2000) חלה עלייה בממוצע החודשי של דורשי עבודה בלשכת התעסוקה למבוגרים בתל-אביב-יפו. בשנת 2002 נרשם שיא של 10,980 דורשי עבודה, עלייה של 10% בהשוואה לשנה קודמת. בשנת 2003 חלה ירידה של 11% במספר דורשי העבודה בהשוואה לשנת 2002 ומספרם הגיע ל-9,822. בשנת 2004 חלה עלייה של 3% בהשוואה לשנת 2003 ומספר דורשי העבודה הגיע ל-10,128. החל מ-2005 קיימת ירידה בממוצע החודשי של דורשי העבודה בכל שנה. בשנת 2008, מספר דורשי העבודה הוא הנמוך ביותר בעשור האחרון. בשנה זו חלה ירידה של כ-8% בהשוואה לשנת 2007, ומספרם של דורשי העבודה פחת ל-7,458.

בשנת 2008 חלקם של דורשי העבודה בתל-אביב-יפו מתוך סה"כ דורשי העבודה בכל הארץ הוא הנמוך ביותר בעשור האחרון: בשנת 2008 דורשי העבודה תושבי תל-אביב-יפו מהווים כ-4% מכלל דורשי העבודה בארץ, בין השנים 1995-2003 נע חלקם בין 5% ל-6%. חלקם של דורשי העבודה בתל-אביב-יפו מתוך סה"כ דורשי העבודה בכל הארץ דומה לזה שבחיפה ונמוך במעט בהשוואה לכ-5% בירושלים (לוח 3.20).

חלקם של הגברים מדורשי העבודה מגיע בשנים 2007-2008 לכ-46% וחלקן של הנשים לכ-54%. מניתוח התפלגות דורשי עבודה לפי השכלה עולה כי בשנת 2008 19% מדורשי העבודה סיימו בי"ס יסודי ו/או חט"ב, 33% בעלי השכלה תיכונית (חלקית, עיונית או מקצועית), כ-8% בעלי השכלה על תיכונית ו-28% הם בעלי השכלה אקדמית.